

Checklist Paarse Vrijdag

Voor een veilige en respectvolle op school

Een veilige school, daar
zorgen we samen voor!

Een veilige en respectvolle Paarse Vrijdag

Paarse Vrijdag is een krachtig moment om te laten zien dat iedereen welkom is op school. Dat vraagt om een schoolklimaat waar ruimte is voor diversiteit en inclusie en waar je veilig jezelf kunt zijn. Deze checklist helpt je om daar naartoe te werken.

Waarom deze checklist?

Een valkuil is om Paarse Vrijdag kort van tevoren te organiseren waardoor het niet breed gedragen is. Het risico bestaat dat er dan onveiligheid, verdeeldheid en onbegrip ontstaat, waardoor je niet bereikt waarvoor Paarse Vrijdag is bedoeld. Veel scholen worstelen hiermee. Met deze checklist van Stichting School & Veiligheid onderzoek waar je nu staat je en wat je kunt doen om veilig mee te doen aan Paarse Vrijdag.

Gezamenlijke en continue inspanning

Het vergt een goede voorbereiding en teamwork, op alle lagen in de school, om ruimte te maken voor diversiteit en inclusie en het bespreekbaar maken van gender- en seksuele diversiteit.

Voor wie is deze checklist?

Voor iedereen in het **primair-, voortgezet onderwijs en mbo**:

- die werkt aan sociale veiligheid, diversiteit en inclusie;
- die Paarse Vrijdag wil organiseren;
- die gender- en seksuele diversiteit bespreekbaar wil maken, ook als het geen Paarse Vrijdag is.

Met deze checklist van School & Veiligheid:

- ✓ Check je of de sfeer veilig en inclusief genoeg is om mee te doen aan Paarse Vrijdag
- ✓ Krijg je tips voor een veilige en succesvolle Paarse Vrijdag
- ✓ Krijg je tips om de sociale veiligheid en ruimte voor seksuele diversiteit op school te vergroten
- ✓ Krijg je 10 redenen om mee te doen aan Paarse Vrijdag
- ✓ Krijg je inspiratie, tools en handige websites

Wij willen dat iedereen zich welkom voelt in onze woorden.

Daarom leggen we graag uit wat we bedoelen.

- Als we het hebben over leerlingen bedoelen we ook studenten.
- En met leraren bedoelen we ook docenten en andere onderwijs-professionals.
- Met lhbt+ bedoelen we iedereen in de regenbooggemeenschap, ook wie queer, panseksueel of aseksueel is.
- En met de term gender- en seksuele diversiteit bedoelen we ook alle vormen van genderidentiteit, genderexpressie en sekse diversiteit.

Over Paarse Vrijdag

Paarse Vrijdag is in 2010 gestart op initiatief van Nazmul Zaman als solidariteitsactie voor lhbtbi* jongeren toen er nog weinig zichtbaarheid en representatie was. Vervolgens vierden jaarlijks steeds meer scholen Paarse Vrijdag op de tweede vrijdag van december. Vanaf 2026 is Paarse Vrijdag aan het begin van het schooljaar: de tweede vrijdag van oktober.

Op Paarse Vrijdag besteden we aandacht aan dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht wie je bent, wat je hobby's zijn, wat je huidskleur is, wat je gelooft of op wie je verliefd wordt.

Paarse Vrijdag kun je groots organiseren. Maar ook klein. Bijvoorbeeld alleen met docenten om te werken aan gezamenlijk beleid en actie als er weinig tolerantie heerst tegenover lhbtbi+ leerlingen."

~ Jeroen Horvers, COC Nederland

Samen kunnen we ervoor zorgen dat kinderen en jongeren veilig opgroeien, zichzelf kunnen zijn en anderen respecteren om wie zij zijn.

COC Nederland

Paarse Vrijdag is een geregistreerd merk van COC Nederland. Ze zijn drager van Paarse Vrijdag en ondersteunen leerlingen en leraren die meedoen met gratis campagne- en educatieve materialen. Alle informatie vind je op hun website.

Bron: COC Nederland 2024

[Wat is Paarse Vrijdag? | COC Nederland](#)

[Paarse Vrijdag | COC Nederland](#)

School & Veiligheid benadrukt dat Paarse Vrijdag (en vergelijkbare momenten) geen losstaande activiteit moet zijn, maar onderdeel van een bredere inspanning gedurende het hele schooljaar voor een veilige en inclusieve school.

Een veilige school, daar zorgen we samen voor!
Stichting School & Veiligheid

Checklist

Alleen al dat een leraar
een paarse trui draagt,
betekent zóveel.”

~ leerling middelbare school

Checklist

Vink bij elke stelling aan of het op school in orde is.

Je kunt de vakjes aanklikken.

1. Op onze school wordt positief gesproken over gender- en seksuele diversiteit door leerlingen en leraren.
2. Op onze school is er een breed gedragen positieve norm ten aanzien van gender- en seksuele diversiteit en het organiseren van dagen zoals Paarse Vrijdag.
3. Op onze school is er respect voor lhbt+ leerlingen en leraren.
4. Lhbt+ leerlingen en leraren voelen zich overwegend veilig, gezien en gehoord op onze school.
5. Onze school heeft een heldere visie over diversiteit en inclusie.
6. Op onze school wordt ruimte gegeven aan diversiteit en inclusie waaronder aandacht voor gender- en seksuele diversiteit.
7. Op onze school staan leraren sterk in hun schoenen in het lesgeven en bespreken van gevoelige onderwerpen zoals gender- en seksuele diversiteit.
8. Leraren weten om te gaan met weerstand, onrust, discriminatie en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag in relatie tot diversiteit waaronder gender- en seksuele diversiteit.
9. Binnen het onderwijsteam is respect voor diversiteit waaronder gender- en seksuele diversiteit een onderwerp van gesprek.

10. Binnen het onderwijsteam dragen we hetzelfde uit (naar leerlingen en ouders) ondanks verschillen in persoonlijke opvattingen ten aanzien van gender- en seksuele diversiteit.
11. Wij betrekken ouders en communiceren met ouders over aandacht voor diversiteit en inclusie op school waaronder het thema gender- en seksuele diversiteit.
12. Het is voor iedereen op school duidelijk waarom we meedoen aan dagen zoals Paarse Vrijdag.
13. Het organiseren van dagen zoals Paarse Vrijdag is een schoolbrede en gezamenlijke activiteit (leerlingen, leraren, etc.)
14. Het organiseren van Paarse Vrijdag doen we met steun van de schoolleiding/directie.

Nog niet alles kunnen afvinken? Ga dan naar *Tips - Werken aan een veilig en inclusief schoolklimaat* om te zorgen voor een veilige(re) school.

Is alles aangevinkt? Dan zijn jullie er klaar voor!
Bekijk de *Tips – Veilig meedoen met Paarse Vrijdag*.

Tips Werken aan een veilig en inclusief schoolklimaat

Tips Werken aan een veilig en inclusief schoolklimaat

Blijkt uit de checklist dat nog niet alles in orde is? Onderstaande tips helpen je in het werken aan een veiligere en inclusieve sfeer op school. Zo kun je in de toekomst veilig meedoen aan Paarse Vrijdag.

School & Klas

- Onderzoek hoe jullie ervoor staan als het gaat om respect voor diversiteit, inclusie en de veiligheid van lhbt+ leerlingen. Stel vragen in teamvergaderingen, bij de ouderraad, leerlingenraad en bij de Gender-and Sexuality Alliance (GSA). Bespreek de uitkomsten en maak zo nodig een plan voor verbetering.

 Organiseer een **Spiegelgesprek** om inzicht te krijgen in de veiligheidsbeleving van (lhbt+) leerlingen.

➤ [Spiegelgesprek](#) | School & Veiligheid

- Maak diversiteit en inclusie een onderwerp van gesprek in het team, bij de schoolleiding en bestuur, onder leerlingen, ouders, onderwijsondersteunend- en overig personeel.
- Geef structureel aandacht aan het onderwerp gender- en seksuele diversiteit in plaats van incidenteel.

- Zorg voor diversiteit in je lesstof en in de voorbeelden die je gebruikt in de klas.
- Geef zichtbaarheid aan diversiteit op school door symbolen zoals de pridevlag of een poster met een lhbt+ onderwerp.

Op www.gendi.nl vind je inspiratie, tips en tools om ruimte te maken voor gender- en seksuele diversiteit in de klas, op school en in het team.

➤ [Gendi.nl](http://www.gendi.nl) | School & Veiligheid

- Stimuleer (de oprichting van) een GSA op school.
- Maak samen met leerlingen afspraken over hoe jullie respectvol praten over gevoelige thema's. Leef deze regels ook zelf voor. Dit draagt bij aan een positieve en inclusieve norm.

De **gespreksleidraad** geeft je houvast om respectvol met elkaar in gesprek te gaan.

➤ [Maatschappelijk gevoelige onderwerpen bespreken in de klas](#) | Laks & School & Veiligheid

- Begrens leerlingen die zich discriminerend, uitsluitend, of haatzaaiend uiten, maar blijf met ze in verbinding door wel het gesprek aan te gaan.

De e-learning **Dialogo onder Druk** leert je de gespreksmethode van 'begrenzen en uitnodigen'.

↗ [Dialogo onder Druk | School & Veiligheid](#)

Visie & Beleid

- Zorg voor een heldere schoolvisie over inclusie en diversiteit en wat jullie leerlingen hierin willen meegeven. Maak daarbij gebruik van de kerndoelen over seksualiteit en seksuele diversiteit en de burgerschapsopdracht die gaat over respectvol omgaan met verschillen.

🔗 [Seksualiteit en seksuele diversiteit in de kerndoelen | SLO](#)

🔗 [Kerndoelen burgerschap | SLO](#)

- Verwerk de visie in de schoolregels en laat het terugkomen in het schoolplan.
- Betrek het team bij visievorming en zorg voor draagvlak. Geef daarbij ruimte aan verschillende opvattingen en weerstand. Onderzoek samen wat er nodig is om ieders professionele identiteit de visie te laten onderschrijven.

- Zorg dat ouders op de hoogte zijn van de schoolvisie en wat er wordt gedaan op school met aandacht voor (gender- en seksuele) diversiteit. Informeer ouders op informatiebijeenkomsten, via een (nieuws)brief of via een-op-een gesprekken.

Ricardo Verver. Schoolleider OBS De Kameleon in Den Haag.

Lees hoe schoolleider Ricardo Verver samen met het team tot een visie kwam en hoe ze ouders betrokken bij onderwijs over seksualiteit en (seksuele) diversiteit.

↗ [Ouders betrekken bij onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit | School & Veiligheid](#)

Team & Schoolleiding

- Bepaal als schoolleiding samen met het team hoe je de visie vertaalt naar de dagelijkse praktijk in de klas en in de school. Bijvoorbeeld: altijd ingrijpen als er wordt gescholden met 'homo'. Of als Paarse Vrijdag wordt georganiseerd, doen alle klassen er iets mee.
- Agendeer regelmatig diversiteit en inclusie in teamvergaderingen. Zo wordt het een normaal onderwerp van gesprek.
- Maak interview mogelijk waarbij het team elkaar consulteert op vraagstukken uit de onderwijspraktijk met betrekking tot gender- en seksuele diversiteit.
- Zorg dat je als schoolleiding aanspreekbaar bent voor vragen of zorgen met betrekking tot aandacht voor het thema gender- en seksuele diversiteit.
- Zorg dat iedereen stevig staat in het lesgeven over gender- en seksuele diversiteit en omgaan met tegengeluiden en weerstand van leerlingen én ouders. Biedt vanuit schoolleiding scholing aan voor het team.

Steun vanuit schoolleiding is onmisbaar om ruimte te kunnen geven aan gender- en seksuele diversiteit op school.”

~ Melissa Bakker, adviseur School & Veiligheid

De handreiking voor schoolleiders over omgaan met maatschappelijke controverses op school, biedt ook handvatten voor visievorming en het uitdragen van een positieve en inclusieve norm.

↗ Als het schuurt in de samenleving én op school
| School & Veiligheid

Tips Veilig meedoen aan Paarse Vrijdag

Tips Veilig meedoen aan Paarse Vrijdag

Zijn jullie klaar om Paarse Vrijdag te organiseren op school? Met onderstaande tips zorg je dat Paarse Vrijdag een gezamenlijke activiteit wordt en werk je toe naar een veiligere en succesvolle dag!

Vorbereiding

- Zorg voor een goede en tijdige voorbereiding. Door vroeg te beginnen heeft iedereen de tijd om te wennen aan het feit dat jullie meedoen met Paarse Vrijdag. COC Nederland raadt aan om hieraan te beginnen aan het begin van het schooljaar.
- Neem Paarse Vrijdag mee in de jaarcyclus van school en zet het op de agenda van teamvergaderingen om te bespreken.
- Betrek bij het organiseren teamleden, leerlingen (GSA) en eventueel ouders/de ouderraad. Zo creëer je draagvlak.
- Geef leerlingen de voornaamste stem bij het organiseren van Paarse Vrijdag. Een GSA heeft hierin een belangrijke voortrekkersrol. Zorg dat leerlingen zelf kunnen bepalen of ze wel of niet zichtbaar zijn als betrokkenen.
- Is er geen GSA op school? Kijk dan of er tijdelijk een comité bestaande uit leraren en leerlingen kan worden opgericht, om de dag vorm te geven.
- Bepaal hoe jullie Paarse Vrijdag vormgeven. Hoe ziet de dag eruit? Wat gaan jullie doen?

Wat is een GSA?

De GSA is een groep leerlingen of studenten die vindt dat iedereen op hun school de vrijheid heeft te kunnen zijn wie ze zijn, zonder zich daarvoor te hoeven schamen of te verantwoorden. De letters GSA staan voor Gender and Sexuality Alliance: een verbond tussen allerlei seksuele oriëntaties, sekses, gender identiteiten en gender expressies. Lees verder: [↗ Wat is een GSA?](#) | COC Nederland. Kijken: [↗ Waarom is een GSA belangrijk?](#) | GSA Netwerk

COC organiseert voorbereidingsessies en een onderwijscongres ter voorbereiding op Paarse Vrijdag. De uitnodiging vind je op de Docentenkamer en Lerarenkamer. Ruimtes voor onderwijs-professionals met dezelfde missie: werken aan een school waar iedereen zichzelf kan zijn.

↗ [Lerarenkamer \(po\) | COC Nederland](#)

↗ [Docentenkamer \(vo\) | COC Nederland](#)

- Bepaal met elkaar de belangrijkste redenen waarom jullie meedoen met Paarse Vrijdag. Hiermee geef je focus aan de dag en kun je er helder en duidelijk over communiceren. Zie het hoofdstuk: *10 redenen om mee te doen aan Paarse Vrijdag*
- Ga naar de website van Paarse Vrijdag (een initiatief van COC Nederland) en bestel tijdig de Paarse Vrijdag educatie pakketten. Deze bevatten niet alleen lesmateriaal voor in de klas, maar ook ondersteuning voor leraren en scholen om uitdagingen samen aan te pakken.
[Paarsevrijdag/vo-mbo | COC Nederland](#)
- Zorg dat de organisatie van Paarse Vrijdag een gezamenlijke inspanning is, mét zichtbare steun van de schoolleiding.
- Geef vanuit schoolleiding ruimte in uren, taakbeleid en budget aan de initiatiefnemers.

Communicatie

- Bepaal wat en hoe jullie communiceren over Paarse Vrijdag. Zowel binnen het team, in de klas naar leerlingen toe als naar ouders.
- Kondig Paarse Vrijdag aan in de nieuwsbrief van school, hang posters op et cetera.
- Zorg voor transparante communicatie naar ouders toe. Vertel daarin wat jullie gaan doen op Paarse Vrijdag en communiceer ook jullie visie rondom gender- en seksuele diversiteit. Bijvoorbeeld: Op onze school mag iedereen zijn wie diegene wil zijn en gaan we respectvol met elkaar om.
- Zoek naar verbindende waarden en doelen van school en ouders en gebruik dit in je communicatie.
- Sta open voor een gesprek en voor andere opvattingen, maar bewaak de grenzen van de veilige en respectvolle omgeving die de school nastreeft.
- Heb oog voor de zorgen, angsten, behoeften die achter mogelijke weerstand van ouders schuilgaan.
- Check waar informatie van leerlingen of ouders vandaan komt. Dan weet je wat ze gezien hebben en waar ze hun informatie op baseren.
- Spreek af hoe je als school communiceert en wie welke acties onderneemt als het anders loopt dan gepland en er bijvoorbeeld onrust is of een incident plaatsvindt.

Ter voorbereiding op Paarse Vrijdag heeft COC een handleiding gemaakt voor leraren.

↓ [*Handleiding leraren \(vo, mbo\) | COC Nederland*](#)

↓ [*Handleiding leraren \(po\) | COC Nederland*](#)

Na afloop

- Organiseer een besloten feestje na afloop van Paarse Vrijdag met actief betrokken leerlingen en docenten. Dit biedt de mogelijkheid gezellig na te praten en stoom af te blazen als de dag anders verliep dan verwacht.
- Evalueer Paarse Vrijdag met de organisatoren. Wat ging goed? Wat kan volgende keer anders of beter?
- Zet Paarse Vrijdag voor volgend jaar vast tijdig op de schoolagenda!
- Maak gedurende de rest van het schooljaar gebruik van het ondersteuningsmateriaal voor leraren en de lesbrieven uit het Paarse Vrijdag educatie pakket van COC Nederland.

Zo werk je het hele jaar aan diversiteit, inclusie en veiligheid bij jullie op school.

10 redenen om mee te doen aan Paarse Vrijdag

10 redenen om mee te doen aan Paarse Vrijdag

1. Paarse Vrijdag geeft zichtbaarheid en steun voor lhbt+ leerlingen. Op deze dag laten we bij ons op school zien dat je erbij hoort en dat je jezelf mag zijn.
2. Door te laten zien dat diversiteit de norm is, vergroten we de acceptatie van alle leerlingen, of dat nou gaat over afkomst, geloof, uiterlijk, beperking of identiteit.
3. Door ons samen goed voor te bereiden op Paarse Vrijdag, werken we automatisch aan een sociaal veilig en inclusief schoolklimaat.
4. Paarse Vrijdag gaat over thema's als respect, gelijkheid, vrijheid en identiteitsontwikkeling. Dit is een onderdeel van burgerschapsonderwijs en draagt bij aan de ontwikkeling van leerlingen tot actieve en betrokken burgers.
5. Meedoen aan Paarse Vrijdag vermindert bij ons op school de kans op pesten en uitsluiting van leerlingen en personeel op basis van seksuele oriëntatie of genderidentiteit.
6. Door mee te doen aan Paarse Vrijdag laten we zien waar onze school voor staat. Het is **passend bij de visie, het beleid en de kernwaarden van onze school** en een goed moment om dit met leraren, leerlingen en ouders te delen.
7. Paarse Vrijdag biedt (GSA)leerlingen kansen om zelf initiatief te nemen, te organiseren en verantwoordelijkheid te dragen, wat bijdraagt aan hun zelfvertrouwen, leiderschap en maatschappelijke betrokkenheid.
8. Gender- en seksuele diversiteit leeft bij onze leerlingen en roept verschillende emoties op. School is bij uitstek een plek om te oefenen met een respectvolle dialoog over mogelijke gevoelens van weerstand. Hiermee werken we aan vaardigheden als kritisch denkvermogen, empathie en rechtvaardigheidsbegrip.
9. Door mee te doen aan Paarse Vrijdag **voldoen we aan de verplichting om aandacht te besteden aan gender- en seksuele diversiteit**. Dat is vastgelegd in de kerndoelen.
10. Paarse Vrijdag kan als een kers op de taart zijn, aansluitend op de aandacht die we al hebben in visie en beleid en in (gast)lessen over gender- en seksuele diversiteit.

 [poster 10 Redenen](#) | Gendi

Inspiratie, tools & handige websites

Inspiratie, tools & handige websites

Gendi

De website www.gendi.nl biedt scholen inspiratie, kennis, tips en praktische (les-)materialen om ruimte te maken voor gender- en seksuele diversiteit in de klas en op school. Gendi is een initiatief van School & Veiligheid.

Inspiratie

- ☞ [Waarom 'homo' geen roepwoord hoort te zijn op school](#)
- ☞ [Blijvende aandacht voor gender- en seksuele diversiteit](#)
- ☞ [Omgaan met weerstand van ouders](#)
- ☞ [Waarom het belangrijk is dat jij inclusieve taal gebruikt in de klas](#)

Tools

- ☞ [Poster Afgesproken! Wij schelden elkaar niet uit met homo \(po, vo\)](#)
- ☞ [Gesprekstoel Spiegelgesprek \(vo, mbo\)](#)
- ☞ [Kwartet: Met wie woon jij? \(po\)](#)
- ☞ [Aan de slag Kalender \(po\)](#)
- ☞ [Visual Docentrollen \(vo, mbo\)](#)

Tips

- Het thema opnemen in de les ☞ [po](#) | ☞ [vo](#) | ☞ [mbo](#)
- Samenwerken met je collega's ☞ [po](#) | ☞ [vo](#) | ☞ [mbo](#)

School & Veiligheid

School & Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat door het geven van informatie en deskundig advies via de website www.schoolenveiligheid.nl en via trainingen, conferenties en het Adviespunt.

Verdieping

- ☞ [Gender- en seksuele diversiteit](#)
- ☞ [Veilig werken aan het thema seksualiteit, gender- en seksuele diversiteit](#)
- ☞ [Een sociaal veilige school; daar kan iedereen zichzelf zijn](#)
- ☞ [Veilig diversiteit 'vieren' op school](#)

Webinars & E-learnings

- ☞ [Webinar All Inclusive; over inclusief en veilig onderwijs in het mbo](#)
- ☞ [E-learning Dialoog onder Druk](#)

Tools & Ondersteuning

- ☞ [Waar begin je? Infographics lhbt+](#)
 - Kijkroute ☞ [po](#) | ☞ [vo](#)
- ☞ [Stappenplan voor een veilig gesprek](#)
- ☞ [Kletskaartjes over gender- en seksuele diversiteit \(po\)](#)
- ☞ [Gesprek leidraad Maatschappelijk gevoelige onderwerpen bespreken in de klas](#)
- ☞ [Handreiking Als het schuurt in de samenleving én op school](#)
- ☞ [Gesprekstoel Struisvogel Sessie](#)
- ☞ [Adviespunt School & Veiligheid](#)
 - Spel Gedagen Gedrag ☞ [po](#) | ☞ [vo/mbo](#)

COC Nederland

Het COC zet zich actief in voor een diverse en inclusieve samenleving. Ze verbinden de regenboogbeweging en komen op voor emancipatie, acceptatie en gelijke rechten voor lhbt+ personen. COC Nederland is initiatiefnemer en drager van Paarse Vrijdag. Ze ontwikkelen lesmaterialen voor leerlingen en ondersteuningsmaterialen voor onderwijsprofessionals.

Informatie

🔗 [Over Paarse Vrijdag](#)

Podcasts

🔗 [Juffen en Meesters op Regenboogles \(po\)](#)

🔗 [De Docentenkamer op Regenboogles \(vo, mbo\)](#)

Tools & Ondersteuning

🔗 [Kennisbieb](#)

🔗 [Lerarenkamer \(po\)](#)

🔗 [Docentenkamer \(vo, mbo\)](#)

Lesmaterialen & Voorlichting

🔗 [Paarse Vrijdag Educatie-pakket \(po\)](#)

🔗 [Paarse Vrijdag Educatie-pakket \(vo\)](#)

🔗 [Paarse Vrijdag Educatie-pakket \(mbo\)](#)

🔗 [Educatieve video's](#)

🔗 [Gastles](#)

GSA Network

Het GSA Netwerk ondersteunt leerlingen, studenten en onderwijsprofessionals bij de oprichting van een Gender and Sexuality Alliance (GSA). GSA Netwerk wordt mogelijk gemaakt door COC Nederland.

Informatie & Ondersteuning

🔗 [Wat is een GSA?](#)

🔗 [GSA Netwerk](#)

🔗 [GSA begeleiders](#)

Bron: COC Nederland 2025

Een veilige school, daar
zorgen we samen voor!

Deze publicatie is een uitgave van
Stichting School & Veiligheid, uitgevoerd
met ondersteuning van het ministerie
van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
© 2025, Stichting School & Veiligheid

Checklist Paarse Vrijdag

Voor een veilige en respectvolle op school